

pútnický list

ISSN 2644 - 4526

10/2023

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

so sv. Cyrilom a Metodom na stredné Považie

Z kostolov zasvätených sv. solúnskym bratom Vám v októbrom čísle PL predstavíme jeden z najstarších kostolov s týmto patrocíniom, ktorý sa nachádza v **obci Dohňany**. Tá leží na strednom Považí v doline Bielej vody. V starých písomnostiach sa spomína v r. 1471. V tom čase patrila panstvu Lednica. V obci stál až do konca 18. st. drevený kostol. Po jeho zániku zostala obec bez kostola a dohnianski veriaci chodievali do farského kostola v Púchove. Túžili však mať aj vlastný kostol. Aj preto nitriansky veľprepošt a kanonik Jozef Nejedlý založil fundáciu 8 tis. zlatých, ktorá sa mala použiť na stavbu kostola a zriadenie farnosti. S povolením nitrianskeho biskupa Augustína Roškoviániho sa začali prípravy na výstavbu kostola, ktorý mal byť zasvätený sv. solúnskym bratom. Plán kostola vypracoval vsetínsky architekt a staviteľ Michal Urbánek, ktorého rodinný podnik v tom čase sídlil v Dohňanoch a ktorý sa v tejto obci aj na určitý čas usadil. (Bol otcom Františka Ľudovíta Urbánka, známeho pod umeleckým menom Ferko Urbánek, autora množstva divadelných hier a básnika. Jeho básne ako napr. Hoj, vlasť moja, či Keby som bol vtáčkom boli zhudobnené a zľudoveli.)

Po schválení plánu výstavby bol 12. októbra 1862 položený základný kameň kostola. Stavieť kostol zasvätený sv. Cyrilovi a Metodovi v období, kedy v každom takomto prejave cyrilo-metodstva videli oficiálne miesta panslavizmu, nebolo vôbec jednoduché. Staviteľ Urbánek uplatnil na dohňanskom kostole prvky románskeho i gotického staviteľstva, preto mu nechýba určitá miera monumentality. Kostol postavil ako jednoduťovú neorománsku stavbu s polygonálnym ukončením presbytéria a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty. Fasády kostola sú členené lizénami a polkruhovo ukončenými oknami, korunná rímsa je dekorovaná oblúčkovým vlysom. Veža je členená kordónovou rímsou a lizénovými rámami a ukončená je trojuholníkovými štípmi a ihlancovou helmicou. Interiér je zaklenutý štukovou klenbou. Hlavný oltár korešponduje so slohovým charakterom interiéru. Už na začiatku stavby Dohňančania objednali aj **oltárny obraz** s motívom cyrilometodskej tradície. Jeho autorstvo zverili *slovenskému maliarovi európskeho formátu a priekopníkovi fotografie Jozefovi Božetechovi Klemensovi*, rodákovi z Liptovského Mikuláša.

dokončenie článku na str. 6

ideme synodálnou cestou

Takmer celý tento mesiac sa v Ríme konalo XVI. riadne generálne zhromaždenie Biskupskej synody „Smerom k synodálnej cirkvi: spoločenstvo, účasť a poslanie“. V dňoch od 4. do 29. októbra prebiehal dialóg v 35 pracovných skupinách podľa stanoveného programu a poriadku. Zhromaždenie sprevádzali každodenné spoločné modlitby v Bazilike sv. Petra vo Vatikáne, zakončené večernou adoráciou. O činnosti, témach, ktoré v synodálnom procese rezonovali sa konali pravidelné brífingy. Pozyvame Vás tiež k uvažovaniu nad témami, ktoré sa stali predmetom synodálnych rozhovorov.

XVI. riadne generálne zhromaždenie Biskupskej synody bolo slávnostne otvorené 4. októbra, na sviatok sv. Františka z Assisi, svätou omšou na Námestí sv. Petra v Ríme. Zúčastnilo sa na nej asi 25 tisíc veriacich. Celebrovalo 21 nových kardinálov a celé kardinálske kolégium; prítomných bolo všetkých 464 účastníkov synody, vrátane 54 žien po prvýkrát s hlasovacím právom. Prítomných bolo aj 20 delegátov východných cirkví a dvaja čínski biskupi menovaní pápežom. V homílii pápež František povedal: „Otvorme sa Duchu Svätému a vzývajme ho... Dovoľme, aby on bol protagonistom Synody. A s ním kráčajme, v dôvere a s radosťou...Nie sme tu preto, aby sme viedli parlamentné stretnutie alebo pripravovali plán reforiem. Synoda nie je parlament. Protagonistom je Duch Svätý. Nie sme tu, aby sme robili parlament, ale aby sme kráčali spolu s pohľadom Ježiša, ktorý zveľbuje Otca a prijíma všetkých, ktorí sú unavení a preťažení...prvoradou úlohou synody je znovu zamerať náš pohľad na Boha, aby sme boli Cirkvou, ktorá hľadá na ľudstvo s milosrdenstvom. Cirkvou, ktorá je zjednotená a bratská – alebo sa o to aspoň snaží, ktorá počúva a vedie dialóg; Cirkvou, ktorá dobrorečí a povzbudzuje, ktorá pomáha tým, ktorí hľadajú Pána, ktorá blahodarne otriasa ľahostajnými, ktorá otvára cesty, aby zasvätila ľudí do krásy viery. Cirkvou, ktorá má Boha vo svojom strede, a preto sa vnútorne nerozdeľuje a navonok nikdy nie je ostrá. Cirkev, ktorá riskuje s Ježišom. Ježišov prijímajúci pohľad vyzýva aj nás, aby sme boli pohostinnou Cirkvou, nie so zavretými dverami. V zložitej dobe, akou je tá naša, sa objavujú nové kultúrne a pastoračné výzvy, ktoré si vyžadujú srdečný a láskavý vnútorný postoj, aby sme im mohli čeliť bez strachu. V synodálnom dialógu môžeme rásť v jednote a priateľstve s Pánom, aby sme sa na dnešné výzvy pozerali jeho pohľadom.“ Popoludní sa konala prvá kongregácia s pápežovým pozdravom, v ktorom upozornil účastníkov, aby na synode „nezarmucovali Ducha Svätého prázdnyimi slovami a rečami“, a tiež ich varoval pred klebetami. Vyzval prítomných, aby viedli otvorený a priamy dialóg, ale zároveň ich

K atmosfére synodálnych dialógov sa vyjadril aj **Mons. Marek Forgáč**: „Mnohí pozorovatelia, ktorí nie sú z Katolíckej cirkvi, sa s údivom vyjadrovali, že vieme v takej veľkej rozmanitosti komunikovať s pokojom, hoci máme niekedy odlišné názory....cieľom nie je hneď a za každú cenu dospieť k jednoznačnému postoj. Oveľa dôležitejšie je počúvať, vážiť si názory druhých a snažiť sa rozlišovať v Duchu. Ak sú niektoré témy, ktoré sa zdajú byť kontroverzné, to ešte neznamená, že o nich nemožno rozprávať.“

Duchu Svätému, Stvoriteľovi a Pánovi Cirkvi, ktorý ju vedie v čase a jemne ju pobáda stále napredovať, sa obraciame s touto prosbou:

R. Príď, ty, ktorý vždy tvoríš všetko nové!

Príď, Duchu Svätý, duša Cirkvi:

zhromaždi do jednoty a zúrodni námahu,
nádej a túžbu každého, kto je zapojený
do synodálneho zhromaždenia,
vzývame ťa:

Príď, jemný dych Boží,

ktorý v Ježišovi oživuješ ubúdajúci plameň
a obnovuješ silu nalomenej trstiny,
voláme k tebe:

Príď, Duch Stvoriteľ,

ktorý obnovuješ vyprahnuté kosti,
zbieraš stratených a vnášaš do dialógu
jazyky, ktoré sa navzájom nepoznajú,
prosíme ťa:

Príď, horiaci oheň Boha,

ktorý očisťuješ každú márnú myšlienku,
spaluješ a premieňaš každý smútok
na radosť z nového narodenia, prosíme ťa:

Príď, Krása ponížených a chudobných,

buduj krásnu Baránkovu nevestu
slzami tých, ktorí milujú pokoj
a túžia po spravodlivosti, voláme ťa:

Príď, Božie odpustenie,

a obráť nás k svojmu dychu,
ktorý nás zmieruje pre nové spoločenstvo,
voláme k tebe:

Príď, neprístupná Múdrost,

a naplň nás svojimi synodálnymi darmi,
prosíme ťa:

Príď, neochvejná nádej Cirkvi,

a podnecuj sny a túžby
podľa Božieho srdca,
ktoré sa ľudskému oku zdajú nemožné,
prosíme ťa:

*Modlitba Vzyvania Ducha Svätého
počas XVI. riadneho generálneho zhromaždenia
Biskupskej synody v Ríme*

upozornil, že „prioritou je počúvanie.“ Účastníkom sa prihovorili aj kard. Mario Grech, generálny sekretár synody a kard. Jean-Claude Hollerich, generálny relátor synody, ktorí predstavili pracovný dokument zhromaždenia Synody **Instrumentum laboris** vypracovaný na základe podkladov z kontinentálnych synodálnych stretnutí. Na synodu bolo uvalené „informačné embargo“ a zákaz rozhovorov s jej účastníkmi. Na osobnú žiadosť pápeža Františka sa komunikácia so svetom riadila prostredníctvom každodenných brífingov, ktoré viedol Paolo Ruffini, prefekt vatikánskeho Dikastéria pre médiá. Zúčastnili sa na nich aj niektorí účastníci a podelili sa s novinármi o svoje dojmy z diskusií. Paolo Ruffini novinárom a verejnosti vysvetlil ako funguje práca v skupinách a akým spôsobom sa prezentujú konkrétne závery jednotlivých skupín celému zhromaždeniu. Novinári, z ktorých niektorí vnímali zhromaždenie Biskupskej synody ako prostriedok k dosiahnutiu zmien v postoji svätenia žien či požehnávanie homosexuálnych párov, sa tak mohli dozvedieť, že cieľom synody je čosi iné. Účastníci im svedčili o atmosfére bratstva a počúvania v pokore. Viacerí vyjadrili údiv nad veľkosťou Cirkvi, ktorá zasahuje všetky kontinenty sveta. Vysvetľovali s akými otázkami, bolesťami či nádejami prišli na stretnutie a ako sa počúvaním iných a zotrvávaním v tichej modlitbe mení či rozširuje ich pohľad na život Cirkvi. Stretnutiam, tzv. generálnym kongregáciám, predchádzala každodenná ranná bohoslužba. Ich súčasťou boli okrem duchovných zamyslení aj priame a konkrétne svedectvá zo života Cirkvi. V úvodných kongregáciách si účastníci zdieľali vzájomné skúsenosti z priebehu 1.fázy synodálneho procesu a následne pokračovali podľa pripraveného programu, ktorý mapoval 3 oblasti. Prvou témou sa stala: **synodálna Cirkev**, ktorá mala dve podtémy: charakteristické črty synodálnej Cirkvi a spôsob konania synodálnej Cirkvi: rozhovory v Duchu Svätom. Účastníci sa v pracovných skupinách zamýšľali nad tým, *do akej cirkvi človek patrí. Mali definovať, ktoré charakteristiky synodálnej Cirkvi sú silnejšie, zaslúžia si väčšie uznanie alebo by sa mali zvlášť zdôrazniť či prehĺbiť.* V druhej časti bola v popredí téma: **„Spoločenstvo, ktoré vyžaruje“**. Uvažovalo sa o téme jednoty, ktorá prijíma rozmanitosť, bez toho aby ju vymazala, pretože práve ona pomáha rozšíriť rozsah spoločenstva. Prítomní si vzájomne zdieľali úvahy a reflexie o tom, *„ako byť plnšie znamením a nástrojom zjednotenia s Bohom a jednoty ľudského rodu.“*

Cieľom synody nie je produkovať dokumenty, ale „dať vypučať snom, vzbudiť prorocká a videnia, dať rozkvitnúť nádejам, podnieť dôveru, obviazať rany, previazať vzt'ahy, vzbudiť úsvit nádeje, učiť sa jeden od druhého a vytvoriť pozitívne vnímanie, ktoré osvieti myseľ, zahreje srdcia, navráti silu rukám.“
pápež František

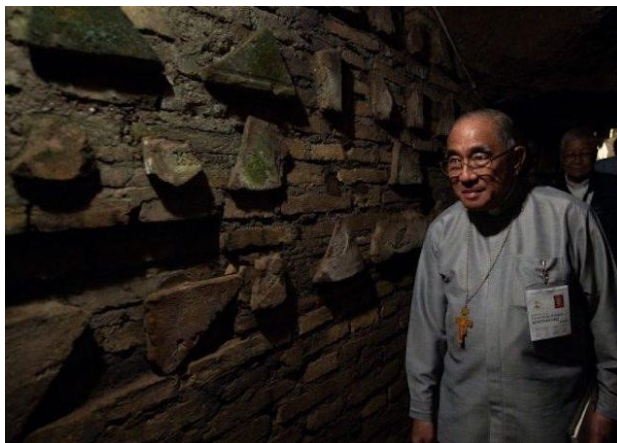
Otvorili sa aj otázky: „Ako môžeme hlboko prežívať našu vieru v našej kultúre bez toho, aby sme vylučovali ľudí z iných kultúr? Ako sa môžeme zapojiť do spolupráce so ženami a mužmi z iných náboženských tradícií v záujme spravodlivosti, mieru a integrálnej ekológie?“ Mons. Hollerich upozornil prítomných na to, že toto uvažovanie „nesmie mať formu teologického alebo sociologického traktátu, ale musí vychádzať z konkrétnej osobnej skúsenosti a predovšetkým z kolektívnej skúsenosti Božieho ľudu, ktorý sa vyjadril vo fáze počúvania.“ V druhom týždni konania synodálneho zhromaždenia sa zmenilo aj usporiadanie skupín. Účastníci už neboli rozdelení len podľa jazykových preferencií, ale aj „tematicky“. Niektorí vyjadrili obavy zo vzniku možného napätia, avšak kardinál Jean-Claude Hollerich povedal: „Nebojme sa napätia. Je súčasťou procesu, pokiaľ sa vnímame ako bratia a sestry kráčajúci spolu.“ V úvode pracovného týždňa sa (9. októbra) sa konala pri oltári Katedry v Bazilike sv. Petra aj **východná liturgia** pre účastníkov synodálneho zhromaždenia. Predsedal jej grécko-melchitský patriarcha Antiochie Youssef Absi a homíliu predniesol maronitský patriarcha Antiochie kardinál Béchara Boutros Raï.“ 9. októbra, počas štvrtej generálnej kongregácie synody v Aule Pavla VI., vystúpila aj profesorka Anna Rowlandsová, docentka Sociálnej náuky cirkvi na Durhamskej Univerzite vo Veľkej Británii. Uviedla, že žiť spoločensť si vyžaduje odvahu: „odvahu čeliť realite takej, aká naozaj je,“ a dodala: „Bohatstvom Cirkvi nie sú peniaze, ale hojnosť darov, chariziem a milostí, ktoré Boh vylieva a rozdáva v spoločensťve veriacich a ktoré sme povolani rozoznávať. Všetci pokrstení vkladajú svoje ruky do tejto spoločnej pokladnice.“ Účastníkov synody vyzvala, aby uvažovali spolu so zraniteľnými, trpiacimi, slabými a bezbrannými v Cirkvi. „Ako sa priblížiť k najchudobnejším, aby sme boli schopní viac sprevádzať všetkých pokrstených v rôznych ľudských situáciách?“ „Dráma ľudskej situácie je miestom, kde sa rodí a žije Cirkev,“ vysvetlila Rowlandsová. V tejto časti zazneli aj štyri konkrétne svedectvá o synodalite. Následne počas brífingu s novinármi, Paolo Ruffini informoval novinárov, že medzi účastníkmi najčastejšie rezonovala téma formácie seminaristov, kňazov, laikov, katechéto a celej Cirkvi. Seminaristov je málo a je potrebná lepšia organizácia, bez formalizmov a bez ústupu k ideologickým výmyslom. Diskutovalo sa aj o úlohe laikov a žien, o slávení Eucharistie, liturgii, o význame nedele, modlitbe a živote s chudobnými, o otázke migrantov. Spoločnou témou bolo: „Cirkev ústreťová voči všetkým“. P. Ruffini vysvetlil, že v príhovoroch v užších kruhoch sa kládol veľký dôraz na Cirkev ako rodinu a úlohu rodín v Cirkvi, pretože v rodine je vždy miesto pre všetkých. Zvlášť významné potom bolo posolstvo adresované tým, ktorí sa na synode nemohli zúčastniť, pretože sú prenasledovaní: účastníci si pripomenuli mučeníctvo kresťanov v súčasnosti. Pripomenutý bol aj

Synodálne rozhovory boli preťkané tichom a modlitbou. Program bol nastavený tak, že bol vždy priestor na modlitbu a stíšenie. Aj prácu v skupinách priebežne, po vyjadrení sa určitých členov, striedalo ticho celej skupiny, ktoré bolo priestorom pre modlitbu. **11. októbra** sa konala na Námestí sv. Petra aj spoločná verejná **eucharistická adorácia**. Tá sa koná v Ríme pravidelne každý druhý utorok v mesiaci. Tentoraz sa stala súčasťou série modlitieb za synodu.

výrok pápeža Benedikta XVI. zopakovaný pápežom Františkom, že *Cirkev rastie priťahivosťou, a nie prozelytizmom*. Spomenutá bola aj revízia cirkevných štruktúr. Najmä so záväzkom byť prijímajúcim spoločensťvom, a teda pochopiť, čo je potrebné zmeniť, aby sa dvere skutočne otvorili všetkým. Vo voľných príhovoroch sa osobitný dôraz kládol na komunikáciu s ohľadom na mladých ľudí a počas reflexie dostali priestor témy: adopcia, materstvo a úloha žien v Cirkvi. Otvorili sa témy migrácie, obchodovania s ľuďmi, sociálneho vylúčenia na predmestiach. 12. októbra ráno sa účastníci synody zjednotili v **Modlitbe za mier**, ktorú viedli kardinál Louis Raphaël Sako, babilonský patriarcha Chaldejskej cirkvi a Margaret Karamová, prezidentka Hnutia fokoláre. Konkrétne

zazneli prosby za pokoj vo Svätej zemi, Ukrajine, v Iraku, v Iráne a v Libanone. Počas tohto dňa pápež František v Apoštolskom paláci obedoval so skupinou rímskych bezdomovcov. Podobne ako účastníci synody, aj hostia pri obede dostali otázku, čo očakávajú od Cirkvi. Odpovedali: „lásku, iba lásku.“ Na brífingu s novinármi P. Ruffini informoval, že nosnými témami boli: medzináboženský a medzikultúrny dialóg, vplyv kolonializmu na domorodé komunity, dôležitosť sviatosti zmierenia, ktorá nám umožňuje byť prijatí, ak prosíme o odpustenie hriechov. Hovorilo sa o počúvaní a zapájajú sa mladých ľudí

a o ich túžbe po stretnutí s Ježišom. V centre pozornosti bola aj postava Matky Terezy z Kalkaty a jej starostlivosť o chorých, naliehavosť angažovanosti katolíckych lídrov pri podpore mieru, dráma marginalizovaných žien na perifériách, potreba inklúzie a načúvania v živote Cirkvi. Popoludní sa uskutočnila **púť účastníkov do katakomb sv. Sebastiana, Kalixta a Domitilly v Ríme**. Prítomní dostali text *Zmluvy z katakomb*. Ide o dokument, ktorý 16. novembra 1965 podpísalo 42 koncilových otcov, prevažne z Latinskej Ameriky. Biskupi a kňazi sa zaviazali k „chudobnej Cirkvi“, zbavenej všetkých symbolov a výsad moci, aby sa do centra pastoračnej služby dostali chudobní. Všetkých privítal Mons. Pasquale Iacobone, predseda Pápežskej komisie pre sakrálnu archeológiu, ktorá spolupracovala na tejto iniciatíve. „Je dôležité predstaviť tieto veľmi dôležité miesta Cirkvi na synodálnej ceste. Potom generálny rektor synody kardinál Jean-Claude Hollerich pripomenul život prvých kresťanov v Ríme a svedectvo mučeníkov pochovaných v katakombách. Nasledovalo samotné putovanie. Zostupovanie po strmých schodoch, držanie sa stien vykopaných z tufu a spevnených terakotovými tehliami a prechádzanie chodbami vysokými menej ako dva metre zanechalo v mnohých veľmi hlboký zážitok. Čínsky biskup Joseph Yang Yongqiang neskrýval dojatie: „Videl som ich po prvýkrát, je to hlboký zážitok dotknúť sa miesta, kde sa začala Cirkev a moja viera.“ Nasledujúci deň viedla duchovné zamyslenie na tému: **Prítomnosť žien v Cirkvi a spoluzodpovednosť** matka Maria Ignazia Angeliniová z kláštora Viboldone. Uviedla: „Žena je prítomnosť, ktorá – v kritických, zlomových či znepokojujúcich chvíľach – intuitívne vycíti pohyb života, vytvára nové vzťahy, aj také, ktoré sú zdanlivo nepravdepodobné, trpezlivo nesie a rozpúšťa konflikty.“ Ženy nie sú len akýmsi doplnkom, ale otvárajú nové priestory pre misiu. Pripomenula, že keď sa sv. Pavol vylodil v Európe, našiel „ženy zhromaždené na modlitbách pod holým nebom“ a prijal ich jazyk. „Skromná predavačka purpuru Lýdia je prvou veriacou na pôde Európy.“ Uviedla, že domom, ktorý Ježiš pozýva hľadať v každom meste, keď posielal apoštolov je práve Dom Lýdie. V závere svojho zamyslenia uviedla: „Ohlasovanie vzkriesenia je zverené žene,“ a povzbudila účastníkov, aby si kládli otázku, ako môže vychádzajúca Cirkev aktualizovať Ježišov štýl dnes „v globálnej kultúre, ktorá akoby stratila svoje kontúry?“ V dňoch 16. – 21. októbra bola témou generálnych kongregácií: **„Spoluzodpovednosť v misii. Ako si rozdeliť dary a úlohy v službe evanjeliu?“** Diskutovalo sa o misionárskej podstate cirkvi a o tom ako môže rozpoznať a oceniť prínos, ktorý môže v misii ponúknuť každý pokrstený. Cieľom je povzbudiť každého človeka, aby sa svojimi jedinečnými darmi a úlohami stal súčasťou tejto misijnej podstaty. Na 12. generálnej kongregácii (18. októbra), bol osobitným hosťom synody taliansky aktivista Luca Casarini, prezident organizácie *Mediterranea Saving Humans*, ktorá sa zameriava na záchranu a pomoc migrantom. Vystúpil aj koordinátor teologických expertov na synode Dario Vitali, ktorý v synodálnej perspektíve hovoril o vzťahu medzi jednotlivými zložkami Cirkvi, medzi spoluzodpovednosťou a autoritou. Generálny relátor synody kard. Jean-Claude Hollerich SJ varoval pred klerikalizmom, ktorý znehybňuje Cirkev. V rámci témy „Zapojenie sa, zodpovednosť a autorita prítomní uvažovali o tom, aké sú procesy, štruktúry a inštitúcie v misijnej synodálnej Cirkvi.“ Na brífingu Paolo Ruffini

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás, napíšte nám na adresu: prekopova@gmail.com. Zarádime Vás do adresára čitateľov Pútnického listu.

Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:

SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: PÚTNICKÝ LIST

Ď A K U J E M E !

uviedol, že sa otvorila aj otázka „rozlišovania rozhodovacích vzťahov vo vzťahu medzi autoritou a spoluzodpovednosťou“. Uviedol, že synodalita „*autoritu nemá odstrániť, ale ju zasadzuje do súvislosti*“, pričom pripomenul, že „*autorita je potrebná*“ a „*netreba sa báť konfrontácie alebo rozdielných názorov*“. V centre úvah sa ocitol aj klerikalizmus a potreba primeranej štruktúry proti zneužívaniu. Ďalšou spomínanou témou bola **misia v digitálnej dobe**, ktorá nesmie mať virtuálny rozmer, pretože ide o reálny život ľudí. Zaznela aj výzva „*pomôcť mladým ľuďom na Blízkom východe, ktorý krváca, aby nestrácali nádej a nemali ako jedinú perspektívu budúcnosti bolesť alebo odchod z krajiny*“; *preto je potrebné, aby „sme ako Cirkev a ako pastieri dali týmto mladým ľuďom nástroje na dosiahnutie mieru*“. 19. októbra sa konala spoločná **verejná modlitba za migrantov** a o deň neskôr sa na Námestí sv. Petra konala **modlitba sv. ruženca** s „osobitným úmyslom za mier“. Z úst arcibiskupa Viedne, kardinála Christopa Schönborna OP zaznela na novinárskom brífingu aj kritika Európy, ktorá podľa neho „viac nie je hlavným centrom Cirkvi“. Uviedol, že na synode sú protagonistami Latinská Amerika, Ázia, Afrika a ich kontinentálne konferencie, na rozdiel od starého kontinentu, kde „sme trochu zaostali v žití synodality a potrebujeme určitý stimul.“ 25. októbra, na 18. kongregácii generálneho zhromaždenia synody vystúpil so svojím príhovorom aj pápež František. Zopakoval, že ženy v Cirkvi sú dôležité a upozornil na klerikalizmus. „*Ak chceš vedieť, čo hovorí Cirkev, čítaj Magistérium, ale aby si premýšľal ako Cirkev, obráť sa na ľud,*“ zdôraznil pápež prítomným biskupom. (Boží ľud) „*Vie čakať, vie objaviť cesty za hranice možností s bážňou a odvahou.*“ Pápež tiež poukázal na „pohoršenie,“ „*keď v niektorých farských úradoch sa nachádza ‚cenník‘ sviatostných služieb ako v supermarkete.*“ Ako upozornil: klerikalizmus „je ako bič, ktorý ničí svätý Boží ľud,“ ničí „tvár Cirkvi“ a Boží ľud, skutočne „trpezlivo znáša zlé zaobchádzanie a marginalizáciu zo strany inštitucionalizovaného klerikalizmu.“ V tento deň bol zverejnený aj **List Božiemu ľudu od XVI. riadneho generálneho zhromaždenia Biskupskej synody**, v ktorom sa píše: „*Deň čo deň sme počúvali naliehavé volanie po pastoračnom a misijnom obrátení. Pretože povolaním Cirkvi je ohlasovať evanjelium nie tým, že sa sústreďí na seba, ale tým, že sa vloží do služieb nekonečnej lásky, ktorou Boh miluje svet (porov. Jn 3, 16)....Aby Cirkev pokročila vo svojom rozlišovaní, bezpodmienečne potrebuje počúvať všetkých, počnúc tými najchudobnejšími. To si z jej strany vyžaduje cestu obrátenia, ktorá je zároveň cestou chvály: „Chválim Ťa, Otče, Pán neba i zeme, že si tieto veci skryl pred učeními a múdrymi a zjavil si ich maličkým“ (Lk 10, 21)!*“ 26. októbra večer sa účastníci synody modlili k Panne Márii a zverili jej ľudstvo a stvorenie. 27. októbra bol **deň modlitby a pôstu za pokoj vo svete**. V Bazilike sv. Petra predsedal pápež František modlitbe sv. ruženca a adorácii, pričom Panne Márii zveril osud ľudstva. Na predposlednom stretnutí s médiami sa Paolo Ruffini vyjadril k hlasovaniu o tzv. súhrnnej správe. Vysvetlil, že sa zozbieralo 1125 kolektívnych a 126 individuálnych pripomienok. Všetky boli zohľadnené z úcty k tým, ktorí ich predložili. Synodálne zhromaždenie hlasovalo o súhrnnej správe na záverečnom zasadnutí XVI. riadneho generálneho zhromaždenia Synody o synodalite. Pápež František na ňom pripomenul, že Duch Svätý je jeho hlavným hýbateľom a zároveň sa poďakoval všetkým prítomným za ich prácu. 29. októbra bola táto fáza synody oficiálne ukončená bohoslužbou v Bazilike sv. Petra, ktorej predsedal pápež František. zdroj: www.synoda.sk

dokončenie článku zo str.1

Dokončil ho v r. 1863 a slávnosť jeho inštalovania sa stala súčasťou kultúrneho diania na Slovensku súvisiaceho s oslavou milénia príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu i s oslavou založenia Matice slovenskej. Obraz patrí medzi najkrajšie zobrazenia sv. Cyrila a Metoda. Znázorňuje majestátnu dvojicu bratov v slávnostnom rúchu cirkevných hodnostárov. Sv. Metod s biskupskou čiapkou stojí po pravej bratovej ruke. Na červenom rúchu má pálium. Pravou rukou žehná a v ľavej ruke drží tabuľu s obrazom posledného súdu, ktorý údajne sám namaloval. Je to znak jeho arcibiskupskej hodnosti. Sv. Cyril v hnedom rúchu mnícha drží v jednej ruke knihu evanjelia a v druhej kríž. Slávnostná posviacka kostola sa konala v nedeľu 5. novembra 1865 a z poverenia nitrianskeho biskupa ju vykonal púchovský dekan Ján Prokop. Práve on mal veľkú zásluhu na tom, že stavba kostola bola na patričných miestach odsúhlasená.

zdroje: A. Bagin, Crilometodské kostoly a kaplnky na Slovensku, SSV 1985

www.turistika.cz, www.pamiatkynaslovensku.sk, www.dohnany-kostol-sv-cyrila-a-metoda, www.puchovodedicstvo.sk

Posolstvo modernej architektúry

Architektúra je druh umenia, s ktorým sa človek každodenne dostáva do kontaktu. Obklopuje nás na každom kroku, pohybujeme sa v nej, pôsobí na našu psychiku a môže pozdvihnúť aj ducha. Kráľ Dávid, ako prvý človek v dejinách Cirkvi, sa začal zaoberať myšlienkou postaviť prvý chrám určený jedinému Bohu. Jeho úmysel zrealizoval jeho syn - kráľ Šalamún. Postavil jedinečné dielo, ktoré bolo nositeľom moderny, bohatstva a vyspelosti svojej doby. Dnes, v 21. storočí, obdivujeme krásu, bohatstvo byzantských, románskych, gotických, renesančných a barokových chrámov a um ich staviteľov. Avšak tvoriteľský, umelecký a technický potenciál sa rozvíja aj v súčasnej modernej sakrálnej architektúre. Spoznajme teda jej čaro, preniknime jej hĺbku a odkryvajte posolstvo.

Kostol Ružencovej Panny Márie v Českých Budejoviciach - symbol bohatstva, krásy a rozmanitosti Cirkvi

Kostol Ružencovej Panny Márie v Českých Budejoviciach nie je dielom moderny, no i napriek tomu nesie v sebe zaujímavé „modernistické“ posolstvo. Zvonka sa takmer vôbec neponáša na chrám. Stojí v radovej zástavbe domov na Žiškovej ulici a predsa je svojím jedinečným tzv. beuronským štýlom výnimočným symbolom juhočeskej metropole. Je súčasťou areálu Kláštora petrínov a bol postavený v r. 1899 - 1900 podľa plánov Jakuba Stabernaka ako náhrada za kaplnku Lurdskej Panny Márie. O jeho vznik sa zaslúžil P. Václav Klement Petr, zakladateľ Kongregácie bratov Najsvätejšej Sviatosti (1888). Bola to prvá čisto česká mužská rehoľná komunita. Prvé spoločenstvo tvorilo sedem rehoľných bratov. K spoločnému bývaniu si najskôr

Evanjelizačný úmysel pápeža Františka:

Modlime sa za Cirkev, aby si počúvanie a dialóg osvojila ako svoj životný štýl a aby sa dala viesť Duchom Svätým do všetkých končín sveta.

upravili budovu bývalej továrne na Schmerlingovej ulici. Našli tu azyl aj chudobní dedinskí chlapani a neskôr tu bratia zriadili obuvnícku, stolársku, krajčírsku, zámočnícku a kníhviazačskú dielňu. Netrvalo dlho a toto miesto začali ľudia volať „u sv. Petra“ alebo „u petrínov“. Rehoľná kongregácia bola oficiálne schválená v r. 1891 a jej činnosť sa rozrastala. Postupne už priestory nestačili a preto P. Václav Petr (rehoľné meno: Mária Klement) v r. 1898 oslovil českobudejovického architekta Jakuba Stabernaka a benediktínov z pražského Emauzského kláštora pod vedením P. Jaroslava Pantaleona Majora, OSBa 21. augusta 1898 bol posvätený základný kameň nového chrámu. Rozpočet na hrubú stavbu predstavoval 65 000 zlatých. Na stavbe chrámu sa podieľali jednoduchí ľudia, zbieralo sa na ňu v drobných minciach a mnohí remeselníci si nechali zaplatiť iba za materiál. Stavba chrámu sa stala významným zdrojom obživy pre mnohých robotníkov. Chrám v novorománskom štýle vysvätil 7. októbra 1900 biskup Martin Josef Říha. Celkové náklady nakoniec predstavovali 80 000 zlatých. V r. 1902, po smrti P. Klementa, sa stal predstaveným rehole P. Pius Karpíšek, ktorý dal na priečelí chrámu zhotoviť mozaiku. Jej autorom je Viktor Foerster. **Interiér kostola** patrí k najvýznamnejším ukážkam tzv. **beuronskej umeleckej školy** v Čechách, ktorá kladie dôraz na dekoráciu. Jednolodňová stavba je orientovaná na juhozápad a má štvorcový chór a pokruhovú apsidu s priliehajúcou štvorcovou kaplnkou. Oproti nej sa nachádza sakristia. **Hlavný oltár** sa skrýva pod baldachýnom. Na oltárnom obraze sa na pozadí zlatého kruhu slnka vznáša na oblaku Matka s Dieťaťom. Pri nich kľáči sv. Dominik a sv. Katarína Sienská, ktorých s Máriou spája ruženec. Vo víťaznom oblúku nad hlavným oltárom je znázornený Kristus Pantokrator a po jeho stranách sú vyobrazené postavy apoštolov: sv. Petra a sv. Pavla. Na stenách presbytéria sú namalované ešte dva veľké obrazy. Vľavo je obraz Panny Márie, Matky radosti. Stojí v bielom rúchu v strede obrazu na zlatom polmesiaci. Na ruke drží malého Ježiška a ukazuje na jeho srdce. Beuronský štýl jej dal podobu egyptskej kráľovnej, ktorá je obklopená zborom šiestich anjelov hrajúcich na lutne a citare. Azúrovo modrú mandorlu, v ktorej je postava Madony, zvnútra lemujú šesť zlatých hviezd. Vpravo je obraz sediacej Panny Márie, Matky bolesti, ktorá v lone drží mŕtve telo Krista. Portál nad vstupom do presbytéria je taktiež pokrytý bohatou výmalbou. V hornej časti je znázornený Boží baránok, v strednej časti

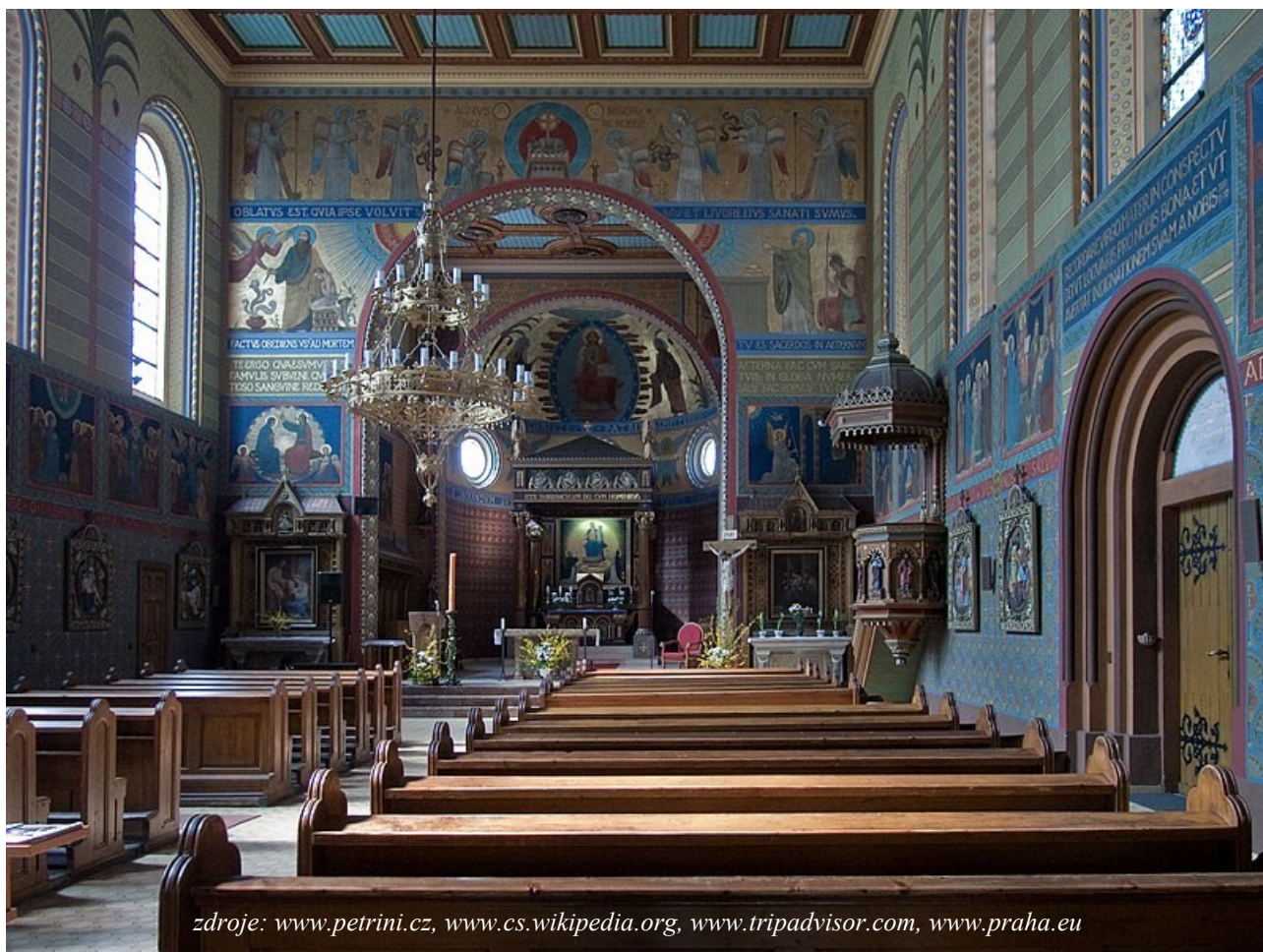

Spoločný modlitbový úmysel slovenských biskupov:

Aby jednota, spoločenstvo a bratstvo všetkých veriacich boli vyjadrením Božej lásky v Cirkvi.

zasa starozákonná obeta Abraháma a Melchizedecha. Hlavný oltár dopĺňajú dva bočné oltáre. Oltár vpravo je zasvätený sv. Jánovi Nepomuckému a vľavo Svätej rodine. Aj chrámová loď je bohato zdobená. V dolnej časti stien sú umiestnené drevorezby, ktoré znázorňujú krížovú cestu. Nad nimi sú slová modlitby „Zdravas Kráľovná“. V hornej časti sú vymalované tajomstvá sv. ruženca, t.j. pätnásť obrazov zo života Panny Márie. **Steny kostola** zdobia aj viaceré modlitby či citáty žalmov v latinskom jazyku. Figurálne rezbárske práce sú dielom jednoduchých stolárov, ktorým pomáhali novici alebo bratia. Zvony pochádzajú zo slávnej českobudejovickej dielne rod. Pernerovcov. Okná s obrazmi trinástich apoštolov vyrobili v sklárňach v Lenore. Medzi oknami sú maľované vysoké palmy. Kamenárske prvky výzdoby pochádzajú z dielni v Hořiciach. Tie darovali chrámu aj pôvodný bočný oltár, ktorý však bol neskôr prenesený do kostola sv. Václava v Českých Budejoviciach. Kazateľnica s reliéfmi Dobrého Pastiera a evanjelistov, bočné oltáre a bohostánok sú vytvorené prevažne v novorománskom štýle, zatiaľ čo hlavný oltár s postavami cherubínov nesie aj známky orientálneho štýlu. Reliéf na dverkách bohostánku znázorňuje Najsvätejšiu Trojicu, pod ktorou sú alegorické postavy Cirkvi a Synagógy. Pôvodný **drevený kazetový strop** zobrazuje Najsvätejšiu Trojicu, Pannu Máriu a sv. Jána Krstiteľa. Na chóre sa nachádza dvojmanuálny **organ**, ktorý v r. 1900 postavil Čenek Skopek za 2250 zlatých. Patrí k jeho raným dielam a zároveň je jedným z jeho najväčších nástrojov. Kostol Ružencovej Panny Márie v Českých Budejoviciach je skutočne netradičným chrámom a v rámci svojej doby predstavoval naozaj veľkolepé dielo. Nechať si vytvoriť interiér kostola beuronskými umelcami podľa geometrického kánonu Petra Lenze bolo začiatkom 20.st niečo tak neobvyklé, ako pokryť dnes steny kostola grafitmi. No my sme povolaní k odvahe vkladať do cirkvi svoje talenty a dary- aj tie -nie tradičné. Rozvíja sa tak jej bohatstvo, vyniká jej nová krása.

Beuronská umelecká škola: ide o umelecký smer v oblasti architektúry, sochárstva, maliarstva a umeleckého remesla. Jej počiatky siahajú do 2. pol.19. st. Zakladateľom je P. Peter Desiderius Lenz, benediktnín z kláštora v Beurone v južnom Nemecku. V r. 1880 po vyhnaní Otto von Bismarckom, našli nové pôsobisko v pražskom kláštore Na Slovanech. Medzi beuronské pamiatky patria aj pražské kláštory Sacre Couer a Emauzy. Kostol sv. Gabriela na Smíchove je považovaný za druhú najucelenejšiu pamiatku beuronského slohu na svete. Jeho výzdoba je dielom P. Petra Desideria Lenze a je inšpirovaná starogréckym, egyptským, starokresťanským a byzantským umením.

Kájov patrí medzi najstaršie mariánske pútnické miesta v Čechách. Historická tradícia pútnického miesta vydržala cez stáročia do súčasnosti. Sem, hlavne k milostivej soche Panny Márie Kájovskej, mierili od nepamäti desaťtisíce pútnikov nielen z veľkej časti južných Čiech a Šumavy, ale aj z Rakúska a Bavorska. Ku Kájovu a hlavne k zázračnej Panne Márii Kájovskej, sa viaže aj množstvo povestí, legiend a zázrakov. Každoročne v októbri, druhú nedeľu nasledujúcu po druhej októbrovej sobote, oživa Kájov čulým pútnickým ruchom. O pôvode názvu pútnického miesta a obce Kájov rozprávajú len legendy. Podľa jednej tu osamelý pustovník vybudoval drevený kostolík zasvätený Panne Márii. Blízko kostolíka sa nachádzala v kamennej kaplnke studnička so zázračnou vodou, ktorú vyhľadávalo mnoho chorých ľudí. Kostol začali čoskoro navštevovať aj ľudia z okolia a miesto, kde pustovník viedol svoj „kajúcný“ život, nazvali Kájov. Iná legenda uvádza, že tu v 2. pol. 10. st. na svojej ceste kázal biskup sv. Wolfgang. Kult tohto svätca bol v Kájove veľmi živý ešte v 2. pol. 15. st., kedy sa v neďalekom lese konali ľudové púte k balvanu s odtlačkami jeho nôh. Samotné pútnické miesto leží na miernom návrší nad obcou. *Pútnický areál* tvorí **kostol Nanebovzatia Panny Márie s príľahlým kostolíkom Zosnutia Panny Márie**, obklopený múrom bývalého cintorína. Pri severnej strane kostola sa nachádzajú farské budovy so vstavanou kaplnkou sv. Jána Nepomuckého. Blízko západnej strany chrámu je situovaná cintorínska kaplnka. Najstarší historický záznam o Kájove sa zachoval z r. 1263 v zakladacej listine kláštora Zlatá Koruna. Podľa neho kráľ Přemysl Otakar II. daroval Kájov spolu s ďalšími obcami tomuto novozaloženému cisterciánskemu klášturu. Areál kájovského kostola s kostolíkom Zosnutia Panny Márie, farou a hospicom tvorí úplne ojedinele zachovaný celok. Najstaršou stavbou komplexu je pôvodný ranogotický kostolík Zosnutia Panny Márie z 2. pol. 13. st. Hlavným objektom je pútnický kostol Nanebovzatia Panny Márie, ktorý patrí k ukázkam vrcholovej juhočeskej neskorej gotiky. Bol založený v 14. st., ale súčasnú podobu získal pri neskorogotickej prestavbe v r. 1471 - 1488. zásluhou vzdelaného a cieľavedomého farára Pilsa. Pri prestavbe dostal kostol aj nové vybavenie. *Hlavný oltár* bol podľa legendy postavený na mieste

prameňa s liečivou vodou a jeho súčasťou sa stala **milostivá socha Madony**, ktorá bola a je až do súčasnosti uctievaná ako *zázračná Panna Mária Kájovská*. Ide o mimoriadne dielo neskorogotického rezbárstva, pravdepodobne z dielne Majstra Kefermarktského oltára. Vďaka cisterciánom zo Zlatej Koruny získaval Kájov mnohé odpustky. Aj preto som prúdilo veľké množstvo stredovekých pútnikov. V 20. rokoch 15. st. síce kájovský kostol vyplienili husiti, púte však nezanikli a pútnické miesto zažilo v 2. pol. storočia dobu veľkého rozkvetu, spojenú s pôsobením humanisticky orientovaného farára Michala Pilsa. Najslávnejšie obdobie Kájova však nastalo až v dobe baroka. V r. 1656 sa stal tunajším farárom cistercián Matěj Aleš Ungar, neskorší opäť kláštora Zlatá Koruna. Ten povzniesol pútnické miesto materiálne aj duchovne. Kájov sa stal miestom veľkolepých cirkevných slávností, na ktoré prichádzali zbožní pútnici a procesie z obcí, miest v okolí, ale aj z veľkej

dial'ky. Veľkými priaznivcami Kájova boli Eggenbergovci a neskôr aj Schwarzenbergovci, ktorí pútnickému kostolu venovali mnoho finančných i vecných darov. Mnoho darov kostolu prinášali aj mariánski ctiteľia zo všetkých spoločenských vrstiev, ktorí v Kájove hľadali a vyprosovali od Panny Márie pomoc v najrôznejších záležitostiach. Život pútnického miesta tvrdo zasiahli reformy cisára Jozefa II., v rámci ktorých došlo v r. 1785 aj k zrušeniu patronátneho cisterciánskeho kláštora Zlatá Koruna. Cisterciáni z kláštora spravovali od Kájov od jeho začiatkov. Po zrušení kláštora prešlo patronátne právo na Schwarzenbergovcov a duchovnej správy sa ujali svetskí kňazi. V 30. rokoch 20. st. získali Kájov nemeckí kňazi z rádu oblátov, ktorí sa o pútnické miesto starali až do odsunu nemeckého obyvateľstva v r. 1945. Potom prešla duchovná správa opäť na svetských kňazov. V súčasnosti je kájovská fara spravovaná z Českého Krumlova. Hlavným objektom celého komplexu je **Kostol Nanebovzatia Panny Márie**. Patrí do skupiny mimoriadne hodnotných neskorogotických kostolov. Jeho interiér sa zachoval takmer bez zmeny v pôvodnej neskorogotickej podobe. Je predsieňový, dvojloďový, zaklenutý hviezdicovou rebrovou klenbou, ktorú nesú dva nosné štíhle stĺpy. Tretí pilier je umiestnený asymetricky v juhozápadnej časti a podopiera veža. Päťboké presbytérium, ktoré oddeľuje od lode víťazný zahrotený oblúk, je zaklenuté staršou sieťovou klenbou, na ktorej sa zachovali fragmenty ornamentálnej maľby zo 17. st. Juhozápadná zbarokanizovaná veža v interiéri člení západnú časť chóru, ktorý je zdobený neskorogotickým kamenným parapetom s kružbami. Duchovný centrom a výtvarným klenotom chrámu je **hlavný oltár Panny Márie** vybudovaný v r. 1766 – 1769 podľa návrhu cisárskeho a kniežacieho architekta Andrea Altmonteho pražským kamenárom Antonínom Algnrom v štýle vrcholného baroka. Na mramorovej menze je osadený bohostánok a nad ním v strede oltára na zlatom tróne spočíva neskorogotická socha Kájovskej Madony. Nad mariánskym trónom je umiestnený erb

vtedajších krumlovských vládcov Schwarzebergovcov a ešte vyššie sa vznáša holubica symbolizujúca Ducha Svätého. Celú kompozíciu završuje socha Boha Otca obklopeného anjelmi. Väčšina mobiliára pochádza z 18. st., len niektoré neogotické prvky boli do interiéru doplnené v priebehu 19. a na začiatku 20. st. Z pôvodného vybavenia kostola sa zachovala okrem cennej sochy Tróniacej Madony aj gotická krstiteľnica alebo reliéf Smrť Panny Márie. Krásne zachovaným gotickým prvkom je aj otvorená obdĺžna vstupná predsieň so zahroteným hlavným portálom, netradične umiestneným v severnej stene kostola, kde sa zachovali zvyšky pôvodnej freskovej výzdoby. Hoci barokové úpravy sa silne prejavili na podobe celého areálu, samotného kostola sa výrazne nedotkli. Iba koncom 17. st. bola pristavaná nová sakristia a barokanizovaná bola bleskom poškodená kostolná veža (staviteľ Giovanni Canevalle).

neskorogotický reliéf

V areáli sa okrem dominantného kostola Nanebovzatia Panny Márie nachádza ešte niekoľko ďalších objektov rôznych slohov z rôznych období. Susedný ranogotický **kostolík Zosnutia Panny Márie** z prelomu 13. a 14. st. je zaklenutý krížovou klenbou a vybavený barokovým mobiliárom. Starobylý pôvod kostola sa odráža v celkovo prostom architektonickom riešení. Mimoriadne pôsobivé sú fragmenty stredovekých nástenných malieb z dvoch časových období. Maľby v kňazišti pochádzajú z doby okolo r. 1370. Na severnej stene je namaľovaný výjav smrti Panny Márie. Maľby v lodi sú o niečo mladšie, pravdepodobne z doby okolo r. 1400. Zobrazujú najsvätejšiu trojicu a pod ňou archanjela Michala. Napravo od víťazného oblúku je namaľovaný sv. Leonard. Na severnej stene kaplnky sa zachovali ešte dva rady menších obrazov zo života Ježiša Krista. Hlavný oltár (r. 1708) je barokový a zdobí ho **neskorogotický reliéf zobrazujúci Zosnutie Panny Márie** (okolo r. 1490). Ten bol pravdepodobne súčasťou gotického oltára zhotoveného za farára Michaela Pilsa. V kaplnke sa na vedľajšom oltári nachádzajú aj sochy sv. Leonarda a Floriána a obraz sv. Wolfganga V r. 1630 bol postavený hospic pre pútnikov; v ňom neskôr sídlila aj škola a hostinec. Dnes je kláštornou budovou, kde žije malá komunita sestier sv. Kríža. Spovedná Kaplnka sv. Jána Nepomuckého z r.1699 aj cintorínska kaplnka sv. Terézie sú už barokové a ich zariadenie je súdobé. Fara z r. 1661 je trojkridlová s príľahlými hospodárskymi budovami, a na severnej strane zdobia jej fasádu zvyšky barokových nástenných malieb. S kostolom ju spája chodba z r. 1769. Toto krásne pútnické miesto sa dá navštíviť aj prostredníctvom **starobylej pútnickej cesty**. Vede z Českého Krumlova a je nenáročná a schodná aj v zimnom období.

Pozdĺž nej bolo už v r. 1667 ako výraz zbožnosti krumlovského dvora vztýčených pätnásť žulových stĺpov s obrazmi ružencových tajomstiev. Stĺpové zastavenia začínali za krumlovskou zámočkovou ohradou a končili v mieste vyústenia pútnickej cesty pod kájovským kostolom. Práve na tomto mieste bola v r. 1686 – 1689 vybudovaná kaplnka so studňou, do ktorej bol zvedený prameň liečivej vody od hlavného oltára.

Kláštorná časť areálu ponúka pútnikom aj jednoduché ubytovanie.

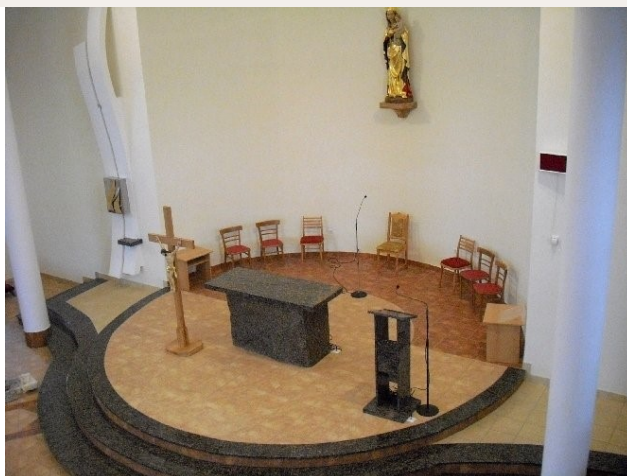
zdroje: www.jihoceskyvenkov.cz,
www.encyklopedie.ckrumlov.cz,
www.turistika.cz, www.farnostkajov.bcb.cz,
www.cs.wikipedia.org, www.taniassecret.cz,
www.klaster-zlatakoruna.cz.

ŠPECIÁL: KEĎ SA RÚCA CHRÁM (zemetrasenie 9.10.2023)

9. októbra 2023 - v pondelok večer zasiahlo východnú časť Slovenska zemetrasenie. Bolo to najsilnejšie zemetrasenie na Slovensku od r. 1930. Malo epicentrum na kopci medzi dedinami Nižná Sitnica, Jankovce a Ďapalovce v okrese Vranov nad Topľou a silu 4,9 lokálnej magnitúdy Richterovej stupnice. Našťastie žiadne úmrtia ani zranenia neboli zaznamenané, avšak zemetrasenie spôsobilo vo viacerých obciach rozsiahle materiálne škody. Popraskali múry domov, poškodili sa steny, strechy, komíny, okná, na mnohých sa porušila statika a hrozí im zrútenie. Zemetrasenie poškodilo aj viaceré kostoly. Podľa vyjadrení statickov dva budú musieť byť z bezpečnostných dôvodov zbúrané a postavené nanovo, ďalšie bude potrebné opraviť a spevniť.

Epicentrum zemetrasenia bolo v obci **Ďapalovce**, kde ešte stojí dnes už vážne poškodený **Kostol Nanebovzatia Panny Márie**. Obec sa nachádza v Nízkych Beskydách, neďaleko vodnej nádrže Domaša, v doline potoka Ondalík. Vznikla v 14. st. na základe zákupného práva. Jej názov je odvodený pravdepodobne od mena šoltýsa – Ďapal. Hoci sa osídľovanie tejto oblasti datuje do obdobia eneolitu, prvá písomná zmienka pochádza až z r. 1408. Do r. 1567 bola majetkom panstva Stropkov. V obci bol pôvodný kostol Nanebovzatia Panny Márie postavený v historizujúcom slohu v r. 1893. Do konca

70. rokov sa v kostole nachádzala vzácna gotická plastika Madony s Ježiškom z pol. 15. stor. Plastika pochádzala pravdepodobne z niektorého iného stredovekého kostola. V súčasnosti je v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave. V r. 2005 bol kostol kvôli veľmi zlému technickému stavu zbúraný a nahradený novostavbou, ktorá bola konsekrovaná 17.10.2009. V r. 1925 obec postihla veľká povodeň a počas 2.svet.vojny bola obec vypálená. Po tohoročnom zemetrasení v Ďapalovciach zostali nepoškodené asi len štyri domy. Poškodený je aj kostol, no v jeho prípade sa ešte čaká na statický posudok. Zemetrasenie vážne narušilo statiku aj

V kostole je umiestnená kópia vzácnnej sochy Panny Márie. Nachádza sa tu aj plastika trpiaceho Krista z konca 19. stor.

Kostola Najsvätejšieho Tela a Krvi Pána,

ktorý sa nachádza v obci **Jankovce**. Tá patrí do okresu Humenné. Dedinka leží v južnej časti Nízkych Beskýd v doline potoka Oľky, na severovýchod od Humenného. Prvá písomná zmienka o obci je z r. 1543. Od stredoveku patrila humenskému panstvu, neskôr Almášiovcom a Lukovcovcom. Obec už viackrát postihli nešťastné udalosti. V r. 1944 ju pre pomoc partizánom Nemci vypálili. V celej obci ostali len 3 murované a 1 drevený obytný dom. Zachránil sa kostol a tiež budova rímskokatolíckej ľudovej školy. Pôvodne drevený kostol stál v obci už v 15. st. Od konca 16. a v 17. st. patril evanjelikom, potom opäť pripadol katolíckej cirkvi. V 2. pol. 18. st. (1769 – 70) postavili

nový murovaný kostol v klasicistickom slohu na česť a úctu Prevelebnej Sviatosti Oltárnej. Je to jednoloďový kostol so segmentovým uzáverom presbytéria a vstavanou vežou a pruskými klenbami, ktoré medziklenbovými pásmi dosadajú na nástenné piliere s dvojstupňovými profilovanými rímsovými hlavicami so štukovými ornamentmi. Na klenbách sú štukové rámy. Exteriér kostola je jednoduchý. Steny sú hladké, len vstupné priečelie člení lizénový rám a kordónová rímsa vo výške strechy. Veža je zakončená vysokým ihlanom. Kostol bol naposledy rekonštruovaný v r. 2003, a znovuvysvätený v r. 2004 ako kostol Najsvätejšieho Tela a Krvi Pána. Keďže po zemetrasení v Jankovciach hrozí svojvoľný pád buď zadnej časti kostola alebo veže, predbežná správa statikov odporúča kostol zbúrať a postaviť nanovo. Tretím poškodeným chrámom je **Kostol Mena Panny Márie v Nižnej Sitnici**, ktorá leží v južnej časti Nízkych Beskýd na sútoku rieky Oľky a Sitničky. Práve po nej dostala obec svoje pomenovanie. Prvá písomne doložená správa o obci pochádza z r. 1408. Silné zemetrasenie, ktoré poškodilo aj kostol, postihlo túto obec už v r. 1886. Obec si vytrpela aj v čase 2. svet. vojny, kedy bola vypálená. Existoval tu už aj starší rímskokatolícky drevený kostol (asi spreď 16. st.). Z kapacitných dôvodov však v dedinke postavili v r. 1768 obci väčší murovaný kostol.

interiér poškodeného kostola v Nižnej Sitnici

Bol postavený ako barokovo-klasicistická stavba. Rozšírený bol v r. 1799 a obnovili ho po zemetrasení r. 1886. Jeho jednodňový priestor s polkruhovým ukončením presbytéria a malou vežou, vstavanou do štítového priečelia mal v interiéri rovný strop, hladké fasády, členené polkruhovo zakončenými oknami. Vežu zakončenú ihlancom. Vnútorne zariadenie bolo z 1. pol. 20. st. Po r. 1968 sa v obci čoraz intenzívnejšie uvažovalo o výstavbe nového kostola tak z kapacitných dôvodov, ako aj z dôvodov poškodenia starého kostola. Základný kameň nového kostola položili 14. septembra 1969. Keď v r. 1971 bol staviteľom odobraný politický súhlas, so stavbou sa mohlo pokračovať až v r. 1976. Kostol bol vysvätený 14. septembra 1977. Po tohoročnom zemetrasení bol kostol natoľko poškodený, že mu hrozí zbúranie. Aj napriek tomu, že škody sú priveľké, kňaz a aj farníci veria, že sa kostol podarí zachrániť. Posledný z vážne poškodených chrámov je **Kostol Márie de Mercede**, ktorý stojí v **Holčíkovciach**. Ide o obec, ktorá vznikla pravdepodobne v 14. st. na základe zákupného práva a jej pomenovanie pochádza od mena prvého šoltýsa. Leží v okrese Vranov nad Topľou. Od založenia a aj počas 17. st. obec patrila stropkovskému panstvu. V obci sa dnes nachádzajú dva kostoly s rovnakým patrociíom. Ten starší je jednoduchá jednodňová stavba s polkruhovým ukončením presbytéria a malou strešnou vežou. Postavený bol v r. 1921 prestavbou ešte staršieho kostola. Fasády kostola sú hladké, členené opornými piliermi a polkruhovo ukončenými oknami. Veža je ukončená ihlancovou helmicou. V obci bol z kapacitných dôvodov vybudovaný moderný kostol rovnakého patrociína. Po zemetrasení bola v Holčíkovciach vyhlásená mimoriadna situácia. V obci bol poškodený starý kostol, škôlka, škola a niekoľko rodinných domov. Rozsah škôd na kostole sa v súčasnosti zisťuje. Okrem týchto chrámov zemetrasenie zanechalo stopy ešte na ďalších 23 kostoloch, a to v obciach v okresoch Humenné, Medzilaborce, Vranov nad Topľou a Stropkov. Všetky sú národnými kultúrnymi pamiatkami.

Holčíkovce

zdroje: www.pamiatkynaslovensku.sk, www.obecdapalovce.sk, www.sk.wikipedia.org,
www.jankovce.sk, www.hornyzemplin.korzar.sme.sk, www.flickr.com

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
 Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
 ISSN 2644-4526

www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
 Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová

NEPREDAJNÉ, VOLNE ŠÍRITELNÉ